

1. Bericht van de voorzitter

Zo op de valreep van deze zomervakantie periode wil het CvTA graag met zijn kwartaalbericht de nodige onderwerpen onder uw aandacht brengen. Het kwartaalbericht zal beginnen met een bijdrage over de nieuwe Wet bestuur en toezicht rechtspersonen en welke gevolgen deze wet zou kunnen hebben op de sector. Daarna volgt een korte toelichting vanuit het CvTA waarom het College niet heeft gekozen om in beroep te gaan tegen het vonnis van de rechtbank inzake de Transparantieverplichting. Ook besteedt het kwartaalbericht de nodige aandacht aan de afronding en beëindiging van het geïntensiveerde toezicht op Buma Stemra. Kort wordt nog stilgestaan bij de overige toezichttrajecten. Ten slotte besteedt het bericht aandacht aan de zelfevaluatie intern toezicht cbo's door het Zijlstra instituut.

Namens het CvTA, allen een goede zomer toegewenst, waarin we hopelijk weer steeds meer kunnen genieten van hetgeen de culturele sector te bieden heeft.

Ad Koppejan,
Voorzitter CvTA

2. *Wet bestuur en toezicht rechtspersonen sinds 1 juli van kracht: ook gevolgen voor CBO's*

Op 1 juli 2021 is de Wet bestuur en toezicht rechtspersonen in werking getreden. De nieuwe regels uniformeren bepalingen uit het Burgerlijk Wetboek over bestuur en toezicht bij verschillende rechtspersonen. Er is vooral duidelijker in de wet omschreven wat de taken en verantwoordelijkheden zijn van bestuurders en toezichthouders van verenigingen en stichtingen. De meeste cbo's hebben de rechtsvorm

vereniging of stichting. Daarom zijn de nieuwe regels voor hen van belang. Een overzicht van de belangrijkste wijzigingen:

[Algemene norm voor taakuitoefening door bestuurders en toezichthouders: belang van de organisatie als geheel](#)

Voor verenigingen en stichtingen was nog niet expliciet in de wet bepaald dat bestuurders en toezichthouders zich bij de uitoefening van hun taak uitsluitend moeten laten leiden door het belang van de rechtspersoon waarbij zij zijn aangesteld. Dat gebeurt nu wel. Bestuurders en toezichthouders moeten dus alle belangen die bij de rechtspersoon zijn betrokken afwegen. Zij moeten vervolgens de beslissing nemen die het best is voor alle belanghebbenden gezamenlijk. Voor cbo's is van belang dat bestuurders en toezichthouders dus niet (meer) hun eigen belang voorop mogen stellen of dat van de "bloedgroep" door wie zij zijn voorgedragen. Het CvTA zal dit element betrekken bij de bestuurderstoets. De bestuurderstoets waarvan de AMvB nog moet worden vastgesteld, is alleen van toepassing op cbo's waarvan het geïnde bedrag aan vergoedingen in een bepaald kalenderjaar meer bedraagt dan € 50.000.000.

[Wettelijke tegenstrijdig belangregeling voor bestuurders en toezichthouders](#)

Er zijn ook nieuwe regels voor gevallen waarin bestuurders en toezichthouders bij een bepaalde kwestie een persoonlijk belang hebben dat tegenstrijdig is aan dat van de organisatie waarbij zij zijn aangesteld. Het kan dan gaan om een persoonlijk belang of een belang uit hoofde van een functie bij een andere organisatie. De nieuwe regels beogen te voorkomen dat bestuurders en toezichthouders dat eigen of andere belang voor laten gaan. Daarom moeten bestuurders en toezichthouders een tegenstrijdig belang tijdig aan hun medebestuurders of medetoezichthouders melden. Zij mogen vervolgens niet meepraten over de kwestie waarbij het tegenstrijdig belang

Kwartaalbericht

2^e kwartaal 2021

speelt en mogen ook niet deelnemen aan de besluitvorming daarover. Doen zij dat toch, dan riskeren zij aansprakelijkheid voor eventuele nadelige (financiële) gevolgen die de organisatie ondervindt. Als alle bestuurders een tegenstrijdig belang hebben, gaat de bevoegdheid om het besluit te nemen naar de raad van toezicht. Als er geen raad van toezicht is of als alle toezichthouders ook een tegenstrijdig belang hebben, is bij een vereniging de algemene vergadering bevoegd. Stichtingen hebben geen algemene vergadering. Bij hen is de raad van toezicht dan bevoegd. Als de stichting geen raad van toezicht heeft of ook alle toezichthouders een tegenstrijdig belang hebben, wordt het besluit genomen door het bestuur. Dat moet dan wel schriftelijk vastleggen waarom het besluit is genomen. Daarbij moet worden vermeld hoe met het tegenstrijdige belang is omgegaan en hoe de eventuele nadelige gevolgen zijn geadresseerd. De statuten kunnen voorzien in andere bevoegdheden om het besluit te nemen.

Het CvTA zal bij de bestuurderstoets in overweging nemen of de kans bestaat dat een te benoemen bestuurder of toezichthouder zo vaak met de tegenstrijdig belangregeling te maken zal krijgen dat hij of zij niet (meer) effectief aan het bestuur of het toezicht kan deelnemen. Ook zal bij statutaire regeling worden bezien of een effectieve bescherming bij tegenstrijdig belang gegarandeerd is.

[Wettelijke regeling van de raad van commissarissen/de raad van toezicht.](#)
[Mogelijkheid om een monistisch bestuursmodel te kiezen](#)

cbo's moeten op grond van de Wet toezicht intern toezicht hebben georganiseerd. Voor andere verenigingen of stichtingen bestaat die verplichting alleen als sectorale wetgeving het voorschrijft, zoals in de zorg- of onderwijssector. Verenigingen of stichtingen kunnen op grond van hun statuten wel al een raad van commissarissen of een raad van toezicht hebben. In alle gevallen was tot voor kort niet helemaal duidelijk wat de taak van de raad van commissarissen of de raad van toezicht was, welke bevoegdheden zij had en

hoe de aansprakelijkheid was geregeld als de toezichthouders hun taak niet naar behoren vervullen.

De Wet bestuur en toezicht geeft een algemene wettelijke grondslag voor de instelling van een raad van commissarissen of een raad van toezicht. Ook komt er een wettelijke omschrijving van de bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden van bestuurders en leden van het toezichthoudend orgaan van stichtingen en verenigingen. Belangrijkste punten zijn dat commissarissen of leden van de raad van toezicht geen deelbelangen (meer) mogen behartigen (zie hiervoor) en voor hen voortaan grotendeels dezelfde aansprakelijkheidsregels gelden als bij andere rechtspersonen.

Verplichte regeling omtrent belet en ontstentenis

Bij belet kan of mag een bestuurder of toezichthouder tijdelijk zijn of haar functie niet uitoefenen, bijv. vanwege schorsing, een statutaire tegenstrijdig belangregeling of een langdurig ziekte- of zwangerschaps- en bevallingsverlof. Bij ontstentenis is een vacature in het bestuur of de raad van toezicht ontstaan, bijv. door ontslag, vrijwillig aftreden of overlijden. Belet en ontstentenis kunnen grote gevolgen hebben voor de continuïteit van de besluitvorming. Om de organisatie bestuurbaar te houden en effectief toezicht te garanderen moeten deze gevallen goed worden geregeld. De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen schrijft daarom voor dat de statuten moeten regelen hoe in de uitoefening van de taken en bevoegdheden voorlopig wordt voorzien in geval van belet of ontstentenis van *alle* bestuurders of commissarissen/leden van de raad van toezicht.

Het hebben van zo'n regeling is dus verplicht, maar de wet bepaalt niet zelf hoe de regeling moet luiden. Degene die op grond van de statutaire regeling is aangewezen, geldt dus als bestuurder of commissaris/lid van de raad van toezicht. Hij of zij is gehouden tot een behoorlijke taakvervulling, moet het belang van de rechtspersoon leidend laten zijn en kan ook aansprakelijk worden gesteld. De regels omtrent

belet en ontstentenis hoeven nog niet meteen te worden ingevoerd, maar bij de eerstvolgende statutenwijziging. Het CvTA let er bij de beoordeling van statutenwijzigingen op dat een belet- en ontstentenisregeling wordt ingevoerd voor zover daarvan nog geen sprake was.

3. CvTA niet in hoger beroep inzake de Transparantie uitspraak van de rechtbank 12 februari 2021 (IEF 19793; ECLI:NL:RBDHA:2021:1150)

Het CvTA heeft besloten om het ingestelde hoger beroep tegen het bovenstaande vonnis van de rechtbank niet door te zetten. De procedure waarin de rechtbank vonnis heeft gewezen was het gevolg van een besluit van het CvTA gebaseerd op de insteek om de transparantiebepaling (art. 2p lid 1 sub c Wet toezicht) te gaan handhaven op basis van een gezaghebbende onderbouwing die in de wetgeschiedenis ontbreekt, maar die gelet op het belang van de transparantieverplichting voor rechthebbenden en gebruikers wel mag worden verlangd.

Het College meende die onderbouwing te hebben gevonden in de vorm van de op verzoek van het College vervaardigde rechtsvergelijkende opinie van prof. Hugenholtz, op de relevante punten ondersteund door prof. Hartkamp (verbintenisrecht) en t.z.v. het mededingingsrecht door B.J. Drijber, A.G. bij de Hoge Raad. Door Sena en de NPO (belanghebbende) is hierop gereageerd met opinies en nadere opinies van prof. Quaadvlieg en prof. Senftleben, gevolgd door een nadere opinie van prof. Hugenholtz. Met al deze opinies is er vanuit wetenschappelijk perspectief wat het CvTA betreft voldoende houvast geboden voor de interpretatie van de transparantieverplichting.

Dat de rechtbank in eerste aanleg weliswaar uitvoerig ingaat op de verschillende mogelijke interpretaties van de transparantiebepaling, maar

zich daarbij slechts betrekkelijk summier uitlaat over de invalshoek die in de door Hugenholtz voorgestane interpretatie centraal stond, te weten de teleologische interpretatie, is niet bevredigend, maar vormt geen op zich staande reden om alsnog over de interpretatie van de transparantieverplichting te willen (voort) procederen.

Het CvTA ziet af van doorzetten van het hoger beroep omdat het primaire doel van het CvTA was duidelijkheid te creëren met betrekking tot de toepassing van de transparantiebepaling uit de Europese Richtlijn. Met deze uitspraak van de rechtbank ligt er wat het CvTA betreft nu een voldoende onderbouwde basis voor de toepassing van de transparantieverplichting.

Het CvTA ziet de uitspraak van een hogere rechter vanzelfsprekend met veel belangstelling tegemoet. Intussen beschouwt het CvTA transparantie ook onverkort als een essentiële voorwaarde voor een goed functionerend collectief beheer en voor het doelmatig kunnen uitoefenen van het toezicht hierop. NB: Een interessante noot over deze uitspraak is geschreven door Mr. W.J. Brandts in het tijdschrift Auteursrecht 2021/ 2, nr. 4.

4. Afronding geïntensiveerd toezicht traject Buma Stemra

Het CvTA heeft begin juni Buma Stemra geïnformeerd over hun eindconclusies en aanbevelingen inzake de afronding en beëindiging van het geïntensiveerd toezicht traject Buma Stemra n.a.v. het rapport Winter. In het kader van het toezichttraject heeft Buma Stemra op verzoek van het CvTA een eigen evaluatie uitgevoerd van de wijze waarop uitvoering is gegeven aan de vastgestelde verbeterpunten en aanbevelingen uit het rapport Winter. Vervolgens heeft het CvTA zelf gesprekken gevoerd met onder meer medewerkers van- en betrokkenen bij Buma Stemra, met als doel een eigen oordeel te

Kwartaalbericht

2^e kwartaal 2021

vormen over de huidige situatie bij Buma Stemra.

Het CvTA heeft geconcludeerd dat Buma Stemra de in het rapport geconstateerde knelpunten voortvarend heeft opgepakt en daarop voldoende verbeteringen laat zien. Buma Stemra heeft de afgelopen periode een groot aantal maatregelen ingevoerd op het gebied van governance, organisatie, Legal, Finance, compliance en personeel. De leidinggevenden aan de top laten voorbeeldgedrag zien en geven de veranderopgave gestalte in hun functioneren. De Raad van Toezicht, de Raad van Bestuur, de Raad van Rechthebbenden en de Ondernemingsraad functioneren in onderlinge samenhang en naar behoren.

Uit de gevoerde gesprekken komt naar voren dat Buma Stemra niet alleen op papier, maar ook in gedrag en cultuur de nodige veranderingen ondergaat. Hierin geven bestuur, management, Ondernemingsraad, Raad van Toezicht en Raad van Rechthebbenden van Buma Stemra het goede voorbeeld: besluitvorming is transparanter, tegenstellingen spelen minder een rol, de onderlinge verhoudingen zijn sterk verbeterd, sleutelfiguren voelen zich meer betrokken.

Op basis van deze conclusie en met inachtneming van een aantal aandachtspunten, heeft het CvTA een gegrond vertrouwen dat het bestuur van Buma Stemra voldoende "in control" is om de nog af te ronden verbeterpunten en aanbevelingen van het rapport te volbrengen. Het CvTA heeft op basis van deze conclusie het traject van geïntensiveerd toezicht beëindigd per 3 juni jl. Dit betekent dat vanaf die datum het reguliere toezicht door het CvTA weer van toepassing is op Buma Stemra.

Het CvTA heeft waardering voor de open en constructieve samenwerking met de Raad van Toezicht en de Raad van Bestuur van Buma Stemra en de inzet van de medewerkers van Buma Stemra, gedurende het toezichttraject. Daarnaast is het goed om te zien dat de Raad van Bestuur van Buma Stemra de aandachtspunten heeft onderkent en reeds de

nodige stappen heeft gemaakt in het kader van het ingezette strategietraject.

5. NORMA

In 2019 constateerde het College op grond van de regulier ter beschikking gestelde informatie van NORMA dat zich bij NORMA een aantal problemen en kwetsbaarheden voordeden. Deze ontwikkelingen bij NORMA zijn voor het CvTA aanleiding geweest het bestuur en de Raad van Toezicht van NORMA hierop aan te spreken en een traject van geïntensiveerd toezicht in te stellen. Inmiddels is NORMA bezig om een verbeterplan uit te voeren. In 2021 is het toezichttraject voortgezet. De afgelopen periode heeft het CvTA in dit kader gesprekken gevoerd met de directie en de Raad van Toezicht van Norma o.a. over hun kostenstructuur, hun nieuwe governance en een intensieve samenwerking met een nieuwe partner. Norma onderneemt stappen om deze onderwerpen op te pakken.

6. FEMU

Ten aanzien van het toezichttraject op FEMU heeft het College in 2020 gesprekken gevoerd met het bestuur van FEMU over de verbeteringen die zij aan het doorvoeren zijn. Deze toezichtgesprekken gaan ook in 2021 door. Het College heeft in dit kader ook besloten om na te denken over specifiek beleid inzake kleine cbo's en de gestelde kostennorm. Dit zal na de zomer nader worden uitgewerkt in het Beleidskader van het CvTA.

7. Zelfevaluatie Intern toezicht

Zoals reeds bekend vond op 12 november 2020 de jaarlijkse bijeenkomst van het CvTA plaats, met als thema: Vertrouwen in toezicht. Aanleiding voor dit thema was de aanpassing die cbo's de afgelopen jaren hebben doorgevoerd in de governance vanwege de wijziging van de Wet toezicht in november 2016. Het vertrouwen in toezicht is volgens het College een belangrijk discussieonderwerp voor deelnemers vanuit alle

Kwartaalbericht

2^e kwartaal 2021

geledingen van de onder toezicht staande collectieve beheerorganisaties (cbo's).

Tijdens deze bijeenkomst is de zelfevaluatie intern toezicht nader toegelicht. Alle cbo's zijn verzocht om een uitgebreide zelfevaluatie intern toezicht in te vullen. Het Zijlstra instituut for Public Control, Governance and Leadership uit Amsterdam heeft naar aanleiding van de uitgevoerde zelfevaluaties rode draden geformuleerd en op 16 en 23 juni 2021 in drie sessies/focusgroepen vertrouwelijke vervolgesprekken gevoerd met de cbo's.

Op dit moment is het Zijlstra instituut onder leiding van prof. dr. Ir. Gerda van Dijk een eindrapportage voor het CvTA aan het schrijven. Het CvTA zal aan de hand van de uitkomsten van dit onderzoek in samenspraak met de sector bekijken wat dit kan gaan betekenen voor de governance en het interne en externe toezicht op de cbo's.